

Formulieren voor gevorderden

Het Muiswerkprogramma Formulieren voor Gevorderden is gemaakt voor leerlingen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en voor leerlingen in mbo en hbo voor wie vaardigheden op het gebied van formulieren belangrijk zijn. Doel van het programma is: leren wat correcte zinnen zijn en leren aangeven wat aan andere zinnen mankeert.

Zinnen zonder persoonsvorm

Volkskrant
Trouw
Kok op
gemeen Da

Wijs de zinnen aan die geen persoonsvorm hebben.

FOSSIEL

IN BED? NIET TE DOEN. In het openbaar vervoer? Vergeet het maar. In het café? Dan moet je wel in je eentje een tafeltje van vier bezetten. De krant is een onhandelbaar fossiel uit de vorige eeuw geworden.

Die genadeloze twintigste eeuw! Hij heeft ons van onze ruimte beroofd. Gelukkig passen we ons goed aan: alles wordt kleiner. Halaa weigeren enkele ohierten

In bed
Niet te doen

Nog 4

Ok ✓ Help i Stop

Klik op de juiste plek. Klik daarna op de knop links onder.

Sanne Kat 121 Formulieren voor Gevorderden A3 Zinnen zonder persoonsvorm

Doelgroepen Formulieren voor gevorderden

Formulieren voor gevorderden is bedoeld voor leerlingen in de hogere klassen van havo, vwo, het middelbaar beroepsonderwijs, het hoger beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie (hoger niveau).

Omschrijving Formulieren voor gevorderden

Het programma reikt de termen aan waarmee over verkeerde of minder gelukkige zinnen gecommuniceerd kan worden, maar het bevat naast taalbeschouwelijke ook veel praktische formuleoefeningen. In het programma zijn tientallen bestaande of geconstrueerde teksten gebruikt.

U kunt leerlingen op verschillende manieren met het programma laten werken. Muiswerk Formulieren voor Gevorderden sluit daardoor aan bij elke lesmethode. Een eenvoudige grammaticale basis wordt wel bekend verondersteld. In enkele oefeningen wordt echter ook aandacht besteed aan de grammatica die op dat moment voor een bepaald onderwerp nodig is.

In Muiswerk Formulieren voor Gevorderden wordt aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- **Zinnen**
Rubriek A gaat over zinnen. Het is een van de basisrubrieken van het programma. Bij andere onderwerpen wordt deze stof vaak bekend verondersteld. De rubriek behandelt verschillende soorten zinnen: mededelende zinnen, gebiedende zinnen, vraagzinnen, enkelvoudige en samengestelde zinnen. Bij het onderscheiden van deze soorten zinnen staat het herkennen van de persoonsvorm(en) centraal. De stijl-aanwijzing bij deze rubriek is dat zinnen niet altijd compleet hoeven zijn, d.w.z. niet altijd een onderwerp en een persoonsvorm hoeven hebben. Bij de rubriek horen vier oefeningen in oplopende moeilijkheid en met vier verschillende oefenvormen.
- **Hoofdzin en bijzin**
In deze rubriek (rubriek B) wordt aandacht besteed aan het onderscheid tussen hoofdzin en bijzin. Onder andere het herkennen van de hoofdzins- en de bijzinsvolgorde wordt verderop in het programma van belang. Ook de beperkende en uitbreidende bijvoeglijke bijzin worden behandeld en het betekenisverschil dat kan ontstaan door het al dan niet plaatsen van een komma. Bij de rubriek horen zes oefeningen in oplopende moeilijkheid en met vier verschillende oefenvormen.
- **Zinslengte** Rubriek C is gebouwd rondom het stijladvies: breng afwisseling aan in de lengte van de zinnen. Men moet daartoe in staat zijn korte zinnen aan elkaar te koppelen, al dan niet met voegwoord, en men moet lange zinnen desgewenst kunnen splitsen. Bij de rubriek horen vier oefeningen in oplopende moeilijkheid en met twee verschillende oefenvormen.

- **Volgorde**
In rubriek D komen enkele volgordeproblemen aan de orde: de volgorde van bijvoeglijke naamwoorden vóór een zelfstandig naamwoord, de verschillende soorten tangconstructies, het gebruik van inversie en de onterechte inversie in ‘tante Betjes’, de wenselijkheid van symmetrie in samengestelde zinnen en in opsommingen. De stof wordt gepresenteerd en geoefend in vier oefeningen in oplopende moeilijkheidsgraad. Er zijn vier verschillende oefenvormen gebruikt.

- **Congruentie**
Rubriek E gaat over de overeenstemming in getal tussen onderwerp en persoonsvorm: congruentie. De persoonsvorm wordt bekend verondersteld. Uitgebreid gaan we in op het getal van het onderwerp, waarbij veel moeilijke, lange onderwerpen aan bod komen en de zogenaamde groepsonderwerpen, die logisch meervoud, maar taalkundig enkelvoud zijn. Er zijn in deze rubriek vijf oefeningen en er werden vijf verschillende oefenvormen gebruikt.
- **Verwijswoorden**
In rubriek F komt het gebruik van problematische verwijswoorden aan bod: ‘dat’ of ‘wat’, ‘zij’ of ‘hun’ of ‘hen’, voornaamwoordelijke bijwoorden die verwijzen naar personen of dingen, het gebruik van mannelijke of vrouwelijke woorden. Er zijn vijf oefeningen in vier verschillende oefenvormen.

- **Overbodigheden**
Een schrijver moet erop letten op of hij niets dubbel schrijft. In rubriek G komen verschillende dubbelingen aan bod: pleonasme en tautologie, dubbele ontkenningen en omslachtige voorzetseluitdrukkingen. De rubriek heeft vier oefeningen in twee verschillende oefenvormen.
- **Contaminatie**
Een contaminatie is het door elkaar halen van twee, meestal verwante begrippen. Het gaat daarbij meestal om spreekwoorden of uitdrukkingen. Rubriek H gaat hierover. Men leert contaminaties herkennen, benoemen en verbeteren. De rubriek heeft vier oefeningen in vier verschillende oefenvormen.
- **Beknopte bijzin**
Rubriek I behandelt het verschijnsel van de beknopte bijzin. Men leert aan welke eisen zo'n zin moet voldoen om correct te zijn. Foutieve beknopte bijzinnen leert men herkennen. De rubriek heeft drie oefeningen in twee verschillende oefenvormen.

- **Samentrekking**
Ook de samentrekking moet aan eisen voldoen. In rubriek J komt dit verschijnsel aan bod, eerst in woordgroepen, dan in zinnen. De stof wordt behandeld en geoefend in vier oefeningen in oplopende moeilijkheid, waarbij twee verschillende oefenvormen voorbij komen.
- **Lijdende vorm**
De lijdende vorm is soms functioneel en soms niet. Rubriek K gaat daarover. Niet alleen leert de leerling in deze rubriek wat de lijdende vorm is, maar ook wanneer hij wel of niet functioneel is. Er zijn in deze rubriek vier oefeningen. Ze lopen op in moeilijkheid en hebben vier verschillende oefenvormen.

Functioneel of niet

In welke rij hoort deze zin met lijdende vorm?

Er wordt door Gerrit op de tijd gelet.

functioneel	niet-functioneel
Er wordt op de deur geklopt. Op deze weg wordt te hard gereden.	De brief werd snel door hem getypt. Door de hond werd de brief verscheurd.

Nog 16

Help i Stop

Klik links of rechts!

Sanne Kat 195 Formuleren voor Gevorderden K3 Functioneel of niet

- **Naamwoordstijl**
We spreken van naamwoordstijl wanneer iemand veel zelfstandige naamwoorden gebruikt, die zijn afgeleid van werkwoorden. Rubriek L gaat daarover. Ook de naamwoordstijl kan soms functioneel zijn. Men leert in deze rubriek de naamwoordstijl herkennen en zo nodig verbeteren. Er zijn drie oefeningen, met drie verschillende oefenvormen.
- **Onduidelijkheid**
In rubriek M worden verschillende soorten onduidelijkheid behandeld: eufemisme, ambiguïteit, het gebruik van 'lege' woorden en het gebruik van ingebouwde beperkingen. Men leert die vormen van onduidelijkheid herkennen en onderscheiden. De rubriek bestaat uit zes oefeningen met vier verschillende oefenvormen.
- **Woordgebruik**
In deze laatste rubriek, rubriek N, wat aandacht voor problematisch woordgebruik: het onnodig gebruik van moeilijke of lange woorden, het gebruik van clichés en malapropismen. De rubriek bestaat uit vier oefeningen met vier verschillende oefenvormen.

Het lesbestand Formuleren voor Gevorderden heeft 60 oefeningen. Er is één uitgebreide toets waarin alle onderwerpen aan de orde komen en er zijn twee deoltoetsen waarin een deel van de onderwerpen getoetst wordt. De oefeningen zijn onderverdeeld naar onderwerp. In totaal zijn in dit lesbestand 941 vragen in 1193 variaties, 535 woorden en 21 teksten verwerkt.

Overzicht oefeningen Formuleren voor gevorderden

In de kolom 'Kenmerken' ziet u hoeveel uitlegschermen de oefening heeft, en hoeveel opgaven: □ = aantal opgaven, ■ = aantal uitlegschermen. Als achter een tekstoefening '2x' staat, betekent dit dat er twee verschillende teksten tevoorschijn kunnen komen.

Onderwerp	Naam	Oefenvorm	Kenmerken
A Zinnen	1 Zinnen afbakenen 2x	wijzig tekst	□ 8 ■ 3
	2 Enkelvoudig en samengest. 2x	wijs aan in tekst	□ 7 ■ 3
	3 Zinnen zonder pv 2x	wijs aan in tekst	□ 6 ■ 2
	4 Zinnen	meerkeuze	□ 9 ■ 3
B Hoofdzin en bijzin	1 Samengestelde zinnen maken	open vraag	□ 15 ■ 5
	2 Bijzin herkennen	meerkeuze	□ 8 ■ 1
	3 Bijzinnen aanwijzen 2x	wijs aan in tekst	□ 5 ■ 2
	4 Bijvoeglijke bijzin	wijs aan in zin	□ 8 ■ 2
	5 Soorten bijv. bijzinnen	meerkeuze	□ 9 ■ 1
	6 Zinnen in een tekst	meerkeuze	□ 14 ■ 6
C Zinslengte	1 Zinnen splitsen	vul in in zin	□ 8 ■ 2
	2 Verbindingswoord typen	vul in in zin	□ 8 ■ 1
	3 Langere zinnen maken	vul in in zin	□ 8 ■ 2
	4 Letten op zinslengte	meerkeuze	□ 9 ■ 4
D Volgorde	1 Volgorde bijv. naamwoorden	volgorde	□ 8 ■ 1
	2 Tangconstructie	meerkeuze	□ 8 ■ 2
	3 Symmetrie	meerkeuze	□ 8 ■ 2
	4 Volgordeproblemen	meerkeuze	□ 15 ■ 5
E Congruentie	1 Onderwerpen aanwijzen	wijs aan in tekst	□ 14 ■ 3
	2 Kernwoord aanwijzen	wijs aan in zin	□ 10 ■ 1
	3 Juiste vorm typen	open vraag	□ 12 ■ 2
	4 Juiste vorm kiezen	meerkeuze	□ 15 ■ 5
	5 Congruentie herstellen	wijzig tekst	□ 11 ■ 5
F Verwijswoorden	1 Dat of wat	rijen	□ 20 ■ 2
	2 Hun of hen	rijen	□ 20 ■ 2
	3 Verwijswoord kiezen	meerkeuze	□ 15 ■ 6
	4 Verwijswoorden verbeteren	wijzig tekst	□ 12 ■ 7
	5 Verwijswoorden invullen	vul in in zin	□ 10 ■ 4
G Overbodigheden	1 Dubbeling in zin	meerkeuze	□ 10 ■ 3
	2 Voorzetseluitdrukkingen	wijzig tekst	□ 10 ■ 2
	3 Dubbeling in korte tekst	meerkeuze	□ 8 ■ 4
	4 Overbodigheden in tekst	meerkeuze	□ 14 ■ 4
H, I, J, K, L, M, N	Formuleren 2 - TOETS	meerkeuze	□ 24 ■ 1
H Contaminatie	1 Contaminatie herkennen	meerkeuze	□ 10 ■ 1
	2 Goede en foute uitdrukkingen	rijen	□ 20 ■ 1
	3 Contaminaties aanwijzen	wijs aan in tekst	□ 10 ■ 1
	4 Contaminaties verbeteren	open vraag	□ 8 ■ 2
I Beknopte bijzin	1 Beknopte bijzinnen aanwijzen	wijs aan in tekst	□ 7 ■ 2
	2 Goede beknopte bijzin aanw.	meerkeuze	□ 8 ■ 2
	3 Beknopte bijzinnen in tekst	meerkeuze	□ 18 ■ 4
J Samentrekking	1 Woordgroepen samentrekken	open vraag	□ 10 ■ 3
	2 Zinnen samentrekken	open vraag	□ 8 ■ 1
	3 Foute samentr. herkennen	meerkeuze	□ 10 ■ 3
	4 Vragen over samentrekkingen	meerkeuze	□ 15 ■ 3
K Lijdende vorm	1 Lijdende vorm herkennen	meerkeuze	□ 10 ■ 2
	2 Lijdende vorm aanwijzen	wijs aan in tekst	□ 5 ■ 3

Onderwerp	Naam	Oefenvorm	Kenmerken
	3 Functioneel of niet	rijen	☐ 20 ☒ 1
	4 Lijdende vorm in tekst	meerkeuze	☐ 12 ☒ 5
L Naamwoordstijl	1 Naamwoordstijl aanwijzen	wijs aan in zin	☐ 10 ☒ 3
	2 Naamwoordstijl verbeteren	open vraag	☐ 8 ☒ 1
	3 Naamwoordstijl in tekst	meerkeuze	☐ 12 ☒ 3
M Onduidelijkheid	1 Eufemismen	koppels	☐ 10 ☒ 1
	2 Vaag woord aanwijzen	wijs aan in zin	☐ 8 ☒ 3
	3 Beperkingen aanwijzen	wijs aan in tekst	☐ 12 ☒ 2
	4 Ambigu woord aanwijzen	wijs aan in zin	☐ 10 ☒ 1
	5 Ambigüiteit	meerkeuze	☐ 18 ☒ 2
	6 Onduidelijkheid	meerkeuze	☐ 10 ☒ 5
N Woordgebruik	1 Moeilijke woorden vertalen	koppels	☐ 10 ☒ 1
	2 Cliché en malapropisme	rijen	☐ 20 ☒ 2
	3 Lange woorden splitsen	open vraag	☐ 8 ☒ 1
	4 Woordgebruik	meerkeuze	☐ 8 ☒ 4

Tot slot

Literatuur

Boogaart, P. C. Uit den (red.) (1975), *Woordfrequenties in geschreven en gesproken Nederlands*. Oosthoek, Scheltema en Holkema, Utrecht.

Coenen, M. en A. Vermeer (1998). *Nederlandse woordenschat allochtone kinderen*. Tilburg: Zwijssen.

Verhallen, S en M. Verhallen (1994). *Woorden leren, woorden onderwijzen*. Handreiking voor leraren in het basis- en voortgezet onderwijs. Hoevelaken: CPS.